

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Angelum appetitu vnionis hypostaticæ, & inuidia peccasse, recentiores
autumant. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

la vero priora verba, *Ex quod eleuatum est cor tuum & dixisti, Deus ego sum*, per hyperbolen dicta intelliguntur, ad exprimentum nimiam illius principis superbiam, & arrogantiam, ut se tanquam Deum videretur aestimare: non autem, quod similia verba dixerit. Cum igitur pro nobis habeamus testimonia patrum, quos retulimus, & verba omnia in ipsum principem Tyri apte conueniant absque illo fundamento negabimus de illo esse intelligenda, præsertim cum initio capitis, & deinceps ad ipsum principem Propheta verba dixerit.

His omnibus adde *August. libro i. de Genes. ad lit. cap. 2. §. vbi ex professo contendit probare, prædictum testimonium non posse demone intelligi: nec inde colligi, angelos fuisse prius in gratia Dei creatos: & Cyrill. lib. 3. in Ioan. cap. 3. §. vbi de hoc testimonio ita loquitur. Legimus enim, ad principem Tyriorum dictum esse diuinum, quod & necessaria quadam ratione diabolo accommodare persuademur. Dixit necessaria quadam ratione, propter maximam similitudinem inter vtrumque casum, & superbiam. Quare si prædictum testimonium de Lucifero debemus intelligere, per accommodationem, aut figuratum sensum intelligendum est.*

DISPUT. CCXXXIII.

An peccauerit angelus appetendo vnionem hypostaticam cum Deo, aut eam inuidendo homini.

Angelum appetitu vnionis hypostaticæ, & inuidia eius peccasse recentiores autumant. cap. 1.

Angelum potuisse peccare appetitu vnionis, non tamen peccasse, verior opinio fert. cap. 2.

CAPVT I.

Angelum appetitu vnionis hypostaticæ, & inuidia eius peccasse, recentiores autumant.

Explicato iam præcedenti disp. genere peccati, quo Angelus primum cecidit, restat, ut inuestigemus id, cuius immoderato appetitu in superbia peccatum prolapsus est. Quod sane genus peccati cum in appetitu propriæ excellentiæ vera modum debitum consistat: non vno, sed multis modis accidere potuisse, nullum dubium est. Quo autem modo contigerit, nemo ita facile definire potest. Singulos igitur modos percurrentes, duo ostendemus: primum, quidam appetere Angelo possibile fuerit: nam & circa hoc non leuis controuersia interdum occurret. Deinde cuius excellentiæ appetitu primum peccauit.

Circa controuersiam autem propositam variæ sunt Theologorum sententiæ. Prima sit eorum, qui dixerunt, Angelum non solum peccare potuisse, sed etiam peccasse appetitu vnionis hypostaticæ, quo desiderauit suam naturam diuinæ personæ vniri, simulque inuidia vnionis humanæ naturæ cum verbo, deliquisse. Huius opinionis auctores fuerunt *Catherinus in opusculo de gloria bonorum angelorum, & lapsu malorum, & in illud Gen. 3. Serpens calidior erat. Iacobus de Valentia in Psalm. 82. explicans illa verba, Surge Deus, iudica terram, &c. Viguerius de institutionibus Theologicis cap. 2. §. 2. versiculo 15. allegatur quoque in hanc sententiam à quibuldam Iacobus Naclantus in Epistolam ad Ephesios, & Alexander tertia parte, questione secundam. 13. & quod caput est, Bernardus sermone decimo. Vasquez in 1. parte Tom. 2.*

primo in Cantica. Verum Alexander, & Bernardus illis locis solum docent Luciferum inuidia vnionis naturæ humanæ cum verbo, peccasse. Contingere autem potuit, ut Angelus inuideret vnionem hypostaticam homini, etiam si eam sibi non appetuerit. Nam inuidia contingere potest solum ex eo, quod quis tristetur de alterius bono, etiam si illud sibi non appetat, sed aliunde nimium in sua excellentia propria delectetur, desiderans eam à maiori alia non minui: posset igitur Angelus, desiderans suam propriam naturam, & excellentiam omnibus hominibus tanquam magister præesse, inuidere homini dignitatem ex vnione hypostaticæ concessam: & ita solum, inquit Bernardus, indigne tribuisse dæmonem mysteriū Incarnationis, & dixisse, *Ut quid perdis hoc vnigeniti?* ac si diceret frustra pro hominum reparatione Verbum diuinum fuisse incarnandum. Quare in eodem sermone solum affirmat Bernardus, Angelum appetisse præesse hominibus tanquam magistrum, & ideo dixisse, *ut quid perdis hoc, &c.* refertur etiam ipse Bernardus in sermone primo de aduentu Dei: neque ibi tale docuit. Solum dixit, hominem & angelum peccasse appetitu superbo æqualitatis scientiæ, & sapientiæ Dei: quæ cum filio attribuitur, inducit Bernardus ipsum filium Dei dicentem, *Si propter me orta est tempestas, projice me in mare*, nempe humanæ carnis, quam assumpsit. Nec quidquam aliud docuerunt *Wilhelmus Parisiensis in lib. de vniuerso prima parte secunda parte principalis à cap. 106. vsque ad 110. & Dionysius Carthusianus in secundum distinct. 5. quæst. 1. qui pro hac sententia referuntur*, quam id, quod dixit Bernardus in sermone illo decimo septimo. Demum citari solet in eadem opinionem, Rupertus libro 8. in Ioan. nem longe à fine, in illud capite 8. *ille homicida erat ab initio*. Huius tamen solum inquit, diabolum peccasse peccato odij contra Christum, statim atque nouit mysterium Incarnationis, & subinde mortem illius machinatum fuisse, ac propterea dictum fuisse homicidam ab initio.

Hæc sententia nonnullis recentioribus Theologis probatur, atque in Scholis non parum plausibilis est. Confirmari autem potest Scripturæ & Patrum testimoniis. Primum etiam colligit Catherinus ex illo ad Hebr. 1. *Et cum iterum introduxit primogenitum in orbem terrarum, inquit, & adoret eum omnes Angeli eius*. Dicit Paulus, *Cum uideret, quia semel iam Pater æternus introduxerat Christum, & proposuerat Angelis adorandum, cum ab initio ipsis hoc mysteriū reuelauit*. Iterum ergo Christum introduxit Pater æternus cum reuera eum misit, ut incarnaretur. In illa ergo priori propositione, & reuelatione Lucifer, & Angeli eius nolentes Christum adorare, & ei se subicere, peccarunt. Deinde hac ratione probari potest: ex communi Patrum doctrina constat, dæmonem peccasse inuidia hominum: probabilius autem est, peccasse antequam homo crearetur, ut notauimus ex sententia Isidori, Cypriani, & Bedæ disp. 229. cap. 11. Neque existimare debemus, Angelum inuidia excellentiæ humanæ secundum illius propriam naturam peccasse. Quæ enim ratione inuideret dæmon hominem fuisse creatum ad imaginem & similitudinem Dei? sic enim facilius inuideret alteri Angelo: ergo verisimilius est peccasse dæmonem inuidia dignitatis humanæ, quam præuidit euehendam ad dignitatem

L112 hypo-

Catherinus.

Iacob. Val.

Naclantus.

Alexander.

Bernardus.

Vasquez.

Cyprianus.

hypostatica vnionis, quam inuidia excellētiæ naturalis eius. Porro autem angelum peccasse inuidia humanæ dignitatis, plures, & grauiores Patres testantur, Cyprianus in opusculo de zelo & liuore parum ab initio id affirmat: his verbis, Quale malum est fratres dilectissimi, quo Angelus cecidit, quo circumueniri & subuerti alia illa & præclara sublimitas potuit, quo deceptus est ipse, qui decipitur exinde inuidia grassatur in terris, dum liuore periturus Magistro perditionis obsequitur: dum diabolum, qui zelat, imitatur, sicut scriptum est, inuidia diaboli mors introiit in orbem terrarum.

Irenæus.

Et Irenæus lib. 4. aduersus hæreses cap. 78. explicans illud Matt. 13. Inimicus homo hoc fecit, id ipsū docet, Ex tunc enim (inquit) Apostata est Angelus, & inimicus, ex quo Zelatur plasma Dei, & inimicum illum Deo facere aggressus est. Consentit Tertullianus libro de patientia capite quinto, ubi docet, diabolum impatienter tulisse, cum vidit hominem à Deo conditum ad sui similitudinem, & ex hac impatientia inuidisse: an vero prius fuerit malus, quam impatiens, non vult inquirere: quapropter neque definit, an inuidia fuerit primum peccatum. Idem docet Basilius in concione de inuidia parum à principio, & Nyssenus in oratione catechetica cap. sexto, ante medium: his omnibus adde Bernardum loco superius allegato. Quorum sententiam commemorat Augustinus libro vñdecimo de Genesi ca. 14. & illam non improbat, sed solum admonet, si ita peccauit angelus, inuidiam natam esse ex superbia non contra.

Basilius, Nyssenus.

Augustinus.

Non potuisse angelum peccare appetitu vnionis hypostaticæ docent alii.

6.

Secunda opinio huic omnino opposita est quorundam recentiorum, qui affirmant non potuisse angelum peccare appetitu superbo vnionis hypostaticæ. Quam duplici ratione confirmant. Primum, quia si Angelus desiderasset suæ propriæ naturæ indiuiduæ vnionem hypostaticam, desiderasset sui ipsius destructionem: hoc autem non est possibile desiderare, nisi in intellectu error aliquis præcedat: atqui in intellectu Angeli error esse non potest: ergo neque tale desiderium. Catherinus secutus sententiam Scoti asserentis, personam supra naturam in creaturis non addere aliquid reale, sed negationem solum, respondet, etiam si Angelus appetisset vnionem hypostaticam non desideraturum aliquam sui corruptionem, sed tantum supplementum cuiusdam negationis. Verum quia, ut ostendimus tertia parte, quæstione quarta, articulo secundo, persona super naturam non solum addit negationem, sed etiam positium modum per se argumentum prædictam adhuc suam vim habere videtur. Deinde probat prædictam opinionem, quia in talis sanctitatis desiderio non videtur esse peccatum: quisque enim desiderare postulat summum gradum sanctitatis, qui est per vnionem hypostaticam, si eam desideraret, & expectaret habere ab eo, qui eam conferre posset, nisi peccatum aliquod positum obstat: nullum autem præceptum impossibile fuisse angelo manifestum est, cum de illo non constet, & ex naturæ rei nullum tale præceptum sit: quinimo addunt prædicti Doctores, si tale extitisset præceptum, angelum non potuisse peccare peccato superbiæ, sed alio genere peccati: quia peccatum superbiæ solum versatur circa propriam excellentiam.

Angelum potuisse peccare appetitu vnionis, non tam peccasse, verior opinio fuit.

Media via incedere mihi multo probabilius, & securius videtur. Primum quidem, si dicamus contra secundam opinionem, Angelum quidem peccare potuisse appetitu superbo vnionis hypostaticæ. Deinde si dicamus, hoc appetitu non peccasse primo cum de ecclo. & de statu illo felicissimo lapsus est. Virumque vero patrem confirmare operosum non erit. Quod vero attinet ad primam partem, duo nobis probanda sunt, vnum est nihil obstat, quo minus Angelus talem vnionem appetere poterit: alterum in tali appetitu potuisse peccatum esse superbiæ: quæ duo simul probantes, fundamentum duo secundæ sententiæ conuellent. Primum igitur talem appetitu fuisse Angelo possibilem, hoc ostenditur. Si aliquid obstat, quo minus Angelus potuisset desiderare hanc vnionem, id maxime esset, ne sui destructionem appetere; quod sine errore, cuius Angelus capax non est, haec non potuisset: atqui hoc nihil obstat: cum quia tali appetitu angelus non desiderasset corruptionem suæ naturæ, sed solum alicuius modi, quem appellamus perfectiorem, hoc est, appetitum naturam suam non esse per se, & in se, hoc autem absque errore Angelus desiderare potuisset: cum naturæ vniuersaliusque melius sit, esse in verbo, quam esse in se sola & per se. Tum etiam potuisse Angelo inesse appetitum alicuius excellentiæ, ex qua oreretur necessario destructio, aut, non esse propriæ ipsius naturæ, absque vilo errore in intellectu, inferius disp. seq. ca. 2. monstrabimus. Nihil igitur obstat, quoniam angelus vnionem hypostaticam desiderasset; quod prius loco proposuimus probandum in confirmatione prioris partis nostræ sententiæ, ex quo etiam prior ratio secundæ opinionis infirmata manet.

Præterea in tali appetitu vnionis potuisse esse superbiæ peccatum, probatur. Primum quidem si fuisset præceptum impossibile, non appenderet talem excellentiam, adeo manifestum est, tunc futurum peccatum superbiæ appetitum illius, ut omnino ignorem, qua ratione recentiores illi oppositum affirmauerint; nam superbiæ peccatum non est in appetitu nimio excellentiæ naturalis, hoc est, quæ naturaliter nobis conuenit, sicut illi Doctores asserere videntur. Imo in huius appetitu non videtur esse peccatum; cum homo tunc appetat tantum id, quod naturaliter sibi conuenit. Nisi illud, appetat in despectum aliorum; huius enim perfectionis desiderium videtur esse intra limites & mensuram rationis, sed superbiæ peccatum potius est in appetitione excellentiæ non naturaliter conuenientis; nam qui illam appetit ultra modum, desiderare videtur dignitatem excellentiæ, quod superbiæ proprium est; nec minus, imo multo maius genus superbiæ esset, appetere dignitatem excellentiæ diuinæ. Quare cum dæmon sub hac ratione appetere potuerit vnionem hypostaticam, in desiderio illius etiam superbe peccare potuit.

Fateor quidem, posse aliquem affectu moderato & secundum rectam rationem desiderare vnionem hypostaticam suæ naturæ cum Deo, non inuidiæ causa, & vt aliis præferat, sed vt ar-